

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
Dhr. drs. M.J. van Rijn
Postbus 20350
2500 EJ 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer	uw kenmerk	bijlage(n)
(070) 373 83 93		-
betreft	ons kenmerk	datum
Claim tekorten Beschermd Wonen	ECSD/U201500492	1 april 2015

Geachte heer Van Rijn,

Over twee maanden verschijnt de meicirculaire 2015. Die circulaire moet de Nederlandse gemeenten duidelijkheid geven over het budget dat zij volgend jaar te besteden hebben om hun taken op het gebied van beschermd wonen goed vorm te geven. Tot zover is dat niets bijzonders. Wel bijzonder is dat veel gemeenten uitkijken naar het verschijnen van die circulaire, omdat ze hopen op duidelijkheid over de financiën van het lopende jaar, 2015! Niet alleen gemeenten verkeren in onzekerheid. Ook de aanbieders van de voorzieningen voor beschermd wonen, en – niet in de laatste plaats – de bewoners, weten niet waar zij aan toe zijn. In deze brief zetten wij onze zorgen daarover op een rij en vragen wij u uw verantwoordelijkheid te nemen voor de continuïteit van zorg voor de bewoners.

Geen korting op beschermd wonen

De decentralisatie van het beschermd wonen is vorm gegeven onder de voorwaarde dat de middelen zonder korting naar gemeenten overgaan. Dit is een cruciale voorwaarde, gezien het 5-jarige overgangsrecht van burgers met een AWBZ-indicatie voor een ZZP-C met als grondslag psychiatrie.

In het voorjaar van 2014 heeft uw ministerie een onderzoek laten doen om vast te stellen hoe de historische verdeling van het budget over de 43 centrumgemeenten was. Dat onderzoek, gebaseerd op een uitvraag onder de aanbieders, bleek in de loop van 2014 geen correct beeld op te leveren. Bovendien kampten gemeenten met een mismatch tussen de beleidsinformatie over de cliënten en de aannames die bij de budgetbepaling zijn gehanteerd.

Onder deze omstandigheden hebben de gemeenten met veel kunst- en vliegwerk de contractering van beschermd wonen afgerond en zorggedragen voor toekenning van PGB's voor cliënten. In alle gemeenten zijn voorzieningen in natura gecontracteerd, maar enkele gemeenten zagen zich genoodzaakt slechts voor een half jaar te contracteren of – als gevolg van tekortschietende middelen – te contracteren onder voorwaarde van aanvullende rijksmiddelen. Immers, uitgangspunt is een

passend budget, dus de meicirculaire zou moeten voorzien in een verhoging van het macrobudget¹. Hoe dan ook: veel centrumgemeenteregio's kampen op dit moment met miljoenentekorten. Het mag duidelijk zijn dat dit in de betreffende regio's leidt tot onzekere situaties bij instellingen en bewoners, maar ook zeker bij gemeenten zelf. Aan die onzekerheid moet zo snel mogelijk een einde komen. Gemeenten dienen een passend budget te ontvangen zodat ze hun verantwoordelijkheid in het kader van de Wmo 2015 voor beschermd wonen waar kunnen maken.

Nieuw onderzoek naar verdeling

De VNG heeft onlangs onder de centrumgemeenten een peiling gehouden over de bovengenoemde problemen. Uitkomst daarvan was dat het overgrote deel van de gemeenten er voor kiest om het onderzoek naar de historische verdeling van de middelen over de centrumgemeenten over te laten doen. Om dit voor te bereiden is op uw initiatief inmiddels een werkgroep gestart waar specialisten van gemeenten en aanbieders in participeren. Dit initiatief onderschrijven wij van harte.

Een andere uitkomst van de peiling was dat een herverdeling niet zou mogen leiden tot vermindering van gemeentelijke budgetten in het lopende jaar 2015. Alle gemeenten hebben immers afspraken gemaakt en het is niet mogelijk om die afspraken halverwege het jaar te moeten open breken. Gevolg daarvan is dat alleen een extra verhoging van het macrobudget, het zogenaamde te verwachten 'surplus', verdeeld zou worden over de gemeenten die (blijkens het nieuwe onderzoek) tekort komen. Deze afspraak komt slechts ten dele tegemoet aan de situatie waarin veel centrumgemeenten zich bevinden. Immers, naast een verdeelvraagstuk, speelt nog steeds het vraagstuk van de toereikendheid van het budget.

Gemeenten moeten erop kunnen vertrouwen dat het macrobudget voor beschermd wonen toereikend wordt vastgesteld. Zolang er geen sprake is van een toereikend macrobudget, zullen er ongeacht de verdeling altijd individuele gemeenten blijven die te maken krijgen met tekorten.

Steeds nadrukkelijker dringt de vraag zich op of de kosten die gemeenten hebben op het terrein van bescherm wonen bepaald kunnen worden op basis van NZA-cijfers.

Nieuwe feiten

Inmiddels zijn de NZA-realisatiecijfers over 2014 bekend. In tegenstelling tot het veronderstelde surplus, zou er minder uitgegeven zijn voor GGZ-C cliënten dan in 2013.

Voor de VNG staat vast dat de afgelopen periode gekenmerkt is door schuivende panelen in cliëntengroepen. Het vooruitzicht op de overheveling van de taken – onder andere voorwaarden – heeft partijen ertoe gebracht positie te kiezen.

Namens de gezamenlijke gemeenten geven wij daarom met grote klem aan dat het ondenkbaar is dat deze gemeenten en hun burgers opdraaien voor tekorten die zij niet zelf gecreëerd hebben.

Uitgangspunt NZA-realisatiecijfers voor bepaling van het budget voor gemeenten

De twijfels bij de bruikbaarheid van de realisatiecijfers van het NZA om de gemeentelijke budgetten voor beschermd wonen te bepalen, zijn door de cijfers over 2014 bevestigd. De kosten die gemeenten maken worden in de praktijk bepaald door de contracten die zij met aanbieders sluiten met het oog op cliënten die onder het overgangsrecht vallen en de begrote nieuwe instroom. Tegelijkertijd wordt van gemeenten verwacht dat zij kosten maken om een vernieuwing in de sector teweeg te brengen. Aan hen is immers de taak om het doel van de hervorming van de langdurige zorg – ambulantisering en

¹ Bedoeld is hier de bestuurlijke afspraak tussen het Rijk en de VNG om – bij een positief verschil tussen de NZA realisatiecijfers 2014 ten opzicht van 2013 – dit surplus aan het macrobudget voor 2015 toe te voegen.

het “naar voren brengen” van de ondersteuning van burgers – te realiseren. Als zij hiertoe financieel niet in staat worden gesteld, heeft dit gevolgen voor diezelfde doelstelling; de groei van de Wlz door nieuwe indicaties zal onverminderd voortgaan.

Gemeenten moeten erop kunnen rekenen dat de middelen voor beschermd wonen onverkort overkomen, en er dus op kunnen vertrouwen dat het macrobudget voor beschermd wonen toereikend wordt vastgesteld. Om die reden leggen we hierbij dan ook een financiële claim bij uw ministerie om extra middelen beschikbaar te stellen om de tekorten dit jaar af te dekken. Wij zijn nu aan het inventariseren hoe groot het tekort is. De bedragen die wij in een rondgang onder de gemeenten vernemen lopen op tot tientallen miljoenen.

Nu de nieuwste realisatiecijfers lager uitvallen dan eerdere cijfers, terwijl gemeenten op basis van het huidige budget al kampen met tekorten van vele miljoenen, achten wij het daarnaast van belang dat er een onafhankelijke toets komt op de betrouwbaarheid en bruikbaarheid van de NZA-cijfers voor het adequaat vaststellen van het macrobudget voor beschermd wonen.

Budget voor 2016

Voor 2016 gaan wij uit van een herverdeling op basis van het nieuwe onderzoek, mits dat onderzoek op een valide manier wordt uitgevoerd. Deze herverdeling leidt bij veel gemeenten ook tot grote verschuivingen met de bijbehorende problemen. Hiervoor is het van belang dat gemeenten de nodige voorbereidingstijd hebben. Als het gaat om de omvang van het budget voor 2016 vragen wij u uw verantwoordelijkheid te nemen. Bij onvoldoende budget zullen we met elkaar de discussie moeten voeren over het realiteitsgehalte van het overgangsrecht van 5 jaar. De wettelijke taken die gemeenten voor deze burgers hebben, moeten wel uitvoerbaar zijn.

Tenslotte

Gemeenten zijn volop aan het nadenken over de vernieuwingen bij het vormgeven van het beleid ten aanzien van beschermd wonen. Dit gebeurt in goed overleg met uw ministerie en alle betrokken partijen. Het grote risico bij een knellend budget is dat alle energie gaat zitten in het voortzetten van de situatie onder de AWBZ en dat de vernieuwingsagenda op het tweede plan komt. Een situatie waarbij niemand gebaat is.

Graag lichten wij deze claim in een bestuurlijk overleg nader toe.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Voorzitter directieraad